

Trygg-Hansa, tidningen Tryggheter 2002/K Klang

Grev Tures Äng, Lenmans Gärde och Grubbens Trädgård.

Det är några av de fantasifulla namn som Trygg-Hansas tomt på Kungsholmen burit under de över fyrahundra år som platsen varit ägd och brukad.

Historien om kvarteret Brädstapeln börjar 1590 då Kungsholmen är en glesbefolkad landsbygd med kåltäppor, humlegårdar och tobakslador mellan slingrande grusvägar och röda plank. Norr om den lilla raka landsväg som med tiden ska bli dagens Fleminggatan, övertar staten en obebyggd ängsmark som får namnet *Tegelhagen*. Där byggs Kronans Tegelbruk som producerar hårdbränt tegel för husbyggena i Gamla Stan.

Trygg-Hansas blivande tomt är en bergklack och en delvis uppodlad äng, som tillsammans med brukets övriga odlingslotter, försörjer den kungliga självhushållningen med djurbete och spannmål.

Efter tegelbrukets nedläggning och rivning ingår tomten i ett större område som kungen 1645 ger i förläning till adelsätten Oxenstierna som tack för insatserna under trettioåriga kriget. Efter Ture Oxenstierna kallas trakten för *Grev Tures Äng*.

Men markens historia som ”skafferi” åt adeln blir kort. Under den så kallade reduktionen mister noblessen en stor del av sina gods och ägor.

På 1700-talet ägs och arrenderas hela trakten mellan nuvarande Scheelegatan och Inedalsgatan ömsom av av repslagarfamiljen Lenman, och ömsom av Barnhuset på Norrmalm, som var ett dåtida upptagningshem för gatubarn. Slätterängarna och betesmarken blir ett välkommet bidrag till Barnhusets ständigt skrala ekonomi. På dåtida kartor kallas trakten både *Lenmans Gärde* och *Barnhusets tomt och torklada*.

Mot mitten av seklet börjar Kungsholmen byta karaktär från landsbygd till stadsdel.

Ägorna köps 1759 av handelsmannasläkten Grubb som senare adlas af Grubbens. Området kallas nu *Grubbens Gärde*. Grubb bygger ett bostadshus och en väderkvarn – *Grubbens Kvarn*– på Trygg-Hansas nuvarande tomt. Som en biinkomst öppnas trädgården på 1840-talet för en betalande allmänhet.

Grubbens Trädgård blir en välbesökt offentlig lustträdgård där

Kungsholmsborgarna kan njuta snaps vid dignande bord, lyssna till positivhalare och mässingsorkestrar, roas av jonglörer eller bara finpromenera i skuggan av ekars djupa grönska.

När egendomen går ur släkten 1866 har den industriella revolutionen börjat. På

treppetio år ökar Kungsholmens befolkning från 4000 till 26.000 invånare. Det behövs mark för fabriker och bostäder. På 1880-talet skövlas trädgården. På platsen byggs hyreshus och en fabrik för *Grundbergs Bleck- och plåtslageri*. År 1892 rivs väderkvarnen och ersätts av *Humbles Brädgård*. Senare övertas båda anläggningarna av *De Laval's Separator* som tillverkar lantbruksmaskiner. Platsen behåller sin industrikaraktär fram till mitten av 1960-talet då fabriken flyttar till Tumba. Efter några år som öde rivningstomt fylls kvarteret åter med liv när Trygg-Hansas huvudkontor invigs 1975.

Kerold Klang